

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2024-2025

Anul de studiu II / Semestrul II

Legendă:

-scris cu negru - formatul standard al fișei disciplinei (conform OM 5703/2011, Anexa 3: 31-33).

-scris cu albastru - sugestii operaționale pentru elaborarea fișei.

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclu de studii	LICENȚĂ (2022-2026)
1.6. Programul de studii/ calificări COR/grupă de bază ESCO*	TEOLOGIE PASTORALĂ/COR 263

* conform Planului de învățământ

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ISTORIA ȘI SPIRITUALITATEA BIZANȚULUI (IV)			2.2. Cod disciplină	TP 212		
2.3. Titularul activității de curs	Mariusus TELEA						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Călin-Alexandru CIUCURESCU						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
a. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
b. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
c. Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
d. Tutoriat					10
e. Examinări					2
f. Alte activități universitare (vizite de studiu, consultații proiecte, etc) ...					12

3.7 Total ore studiu individual (a+b+c)	70
3.8 Total ore activități universitare (d+e+f+3.4)	66
3.9 Total ore pe semestru (3.7+3.8)	136
3.10 Numărul de credite**	4

* 1 credit = 25 ore

** Se recomandă ca 3.7 să fie mai mare sau egal cu 3.8.

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	<i>Nu este cazul</i>
4.2. de competențe	<i>Nu este cazul</i>

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe/rezultate ale învățării	<p>CP. 1 Poate asigura pastorația eficientă a credincioșilor și consilierea acestora potrivit normelor doctrinare și morale ale Bisericii Ortodoxe;</p> <p>CP. 2 Poate proiecta, elabora și susține un discurs argumentat, pe baza textelor sacre și în concordanță cu tradiția patristică a Bisericii Ortodoxe (verbal și scris);</p> <p>CP. 3 Analizează și interpretează datele privind istoria și evoluția particulară a Bisericii Ortodoxe și a altor Biserici în contextul general determinat de nevoia de dialog interreligios, de multiconfesionalism și interculturalitate.</p>
Competențe transversale	<p>CT. 1 Aplică strategii de muncă riguroase, eficiente și responsabile, de punctualitate și conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice ale Bisericii Ortodoxe;</p> <p>CT. 2 Aplică tehnici de muncă eficiente în echipe multidisciplinare, pe diverse paliere ierarhice,</p>

respectând principiile de credință ortodoxă;
 CT. 3 – Formulează strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea noilor tehnologii informatice și prin utilizarea limbilor moderne.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- cunoașterea vieții politice, sociale și economice, a instituțiilor principale ale Imperiului, a istoriei Bisericii creștine, a rolului ocupat în istoria Europei și în special a Europei Răsăritene, a influențelor reciproce dintre Imperiu și statele europene, mai cu seamă cele din Balcani, a realizărilor din domeniul dreptului, literaturii, inclusiv a celei de factură bisericească, a istoriografiei bizantine, artei, etc.;
7.2 Obiectivele specifice	- însușirea valorilor spiritual - religioase ale culturii și civilizației bizantine - evidențierea moștenirii bizantine în spațiul românesc

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
01. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (locuința și alimentația)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
02. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (țesăturile, fildeșul, emailurile și pietrele semiprețioase)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
03. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (metalele prețioase, bijuteriile, perlele fine, pietrele prețioase, sticlăria de lux și vitraliile)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
04. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (îmbrăcămintea, igiena și aspectul fizic, sexualitatea, avortul)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
05. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (viața de familie, adulterul și divorțul, concubinajul, recăsătorirea văduvilor, poligamia, violul)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
06. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (văduvia, funeraliile și cultul morților, situația femeii în Bizanț, sclavia)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
07. Moravurile și viața cotidiană în Bizanț (divertismentul, superstiții și erezii, eterodocșii și ereticii)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
08. Viața intelectuală (învățământul laic și cel creștin, filosofia bizantină)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
09. Viața intelectuală (științele și tehnica, literatura bizantină)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
10. Viața intelectuală (arta bizantină)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
11. Viața intelectuală (muzica, teatrul)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
12. Bizanț după Bizanț (Bizanțul și Țările române, Bizanțul și Occidentul)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
13. Bizanț după Bizanț (Biserica Ortodoxă în timpul stăpânirii otomane, Moștenirea bizantină și importanța Imperiului Bizantin)	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice
14. Discuții și evaluarea cursului	prelegere, discuții, proiectii video	2 ore fizice

Bibliografie

- ANDEA, Avram, *Sinteză de istorie bizantină*, Timișoara, Editura Helicon, 1995.
- AHRWEILER, Hélène, *Ideologia politică a Imperiului Bizantin*, cu o postfață de: Nicolae Șerban TANAȘOCA, traducere de Cristina JINGA, București, Editura Corint, 2002.
- BRĂTIANU, Gheorghe I., *Studii bizantine de istorie socială și economică*, traducere și prefață de Alexandru-Florin PLATON, ediție, note și comentarii de Ion TODERAȘCU și Alexandru-Florin PLATON. Iași, Editura Polirom, 2003.
- BRÉHIÉ, Louis, *Civilizația bizantină*, traducere din limba franceză de Nicolae SPINCESCU, control traducere și note de subsol: Alexandru MADGEARU, București, Editura Științifică, 1994.
- CAVALLO, Guglielmo (Ed.), *Omul bizantin*, Iași, Editura Polirom, 2000.
- DELVOYE, Charles, *Arta bizantină*, vol I-II, București, Editura Meridiane, 1976.
- DIONISIE din Furna, *Carte de pictură*, tipărită cu binecuvântarea NICOLAE, Mitropolitul Banatului, București, Editura Sophia, 2000.
- DRIMBA, Ovidiu, *Istoria culturii și civilizației*, vol. 2, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.
- GABOR, Adrian, *Biserica și Statul în primele patru secole*, București, Editura Sophia, 2003.
- HANGA, Vladimir, *Mari legiuitori ai lumii (Hammurapi, Iustinian, Napoleon)*, București, 1977.
- IORGA, Nicolae, *Bizanț după Bizanț*, ediția întâi, traducere după originalul în limba franceză intitulat „Byzance après Byzance” de Liliana Iorga-PIPPIDI, postfață de Virgil CÂNDEA, București, Editura Enciclopedică, 1972; ediția a doua, postfață de Mihai BERZA, cu *Addenda* [Ce e Bizanțul ?] și [Ce este sud – estul european ?], București, Editura Gramar, 2002.

8.2. Seminar-laborator

01. Înțelegerea duhovnicească a Scripturii	prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog,	1 oră fizică
--	---	--------------

	<i>analize, studii de caz</i>	
02. Rugăciunea curată	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
03. Metodele pentru înlesnirea rugăciunii curate	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
04. Dragostea și nepătimirea	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
05. Îndumnezeirea	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
06. Părintele duhovnicesc	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
07. Fiul duhovnicesc	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
08. Conținutul educației ascetice la Părinții pustiei	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
09. Sfântul Antonie cel Mare, model de îndrumare duhovnicească	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
10. Natura îndrumării duhovnicești în Antichitatea creștină târzie: autoritate ascetică <i>versus</i> autoritate ierarhică	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
11. Paternitate duhovnicească vs. Îndrumare duhovnicească: Sfântul Simeon Noul Teolog	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
12. Sfântul Grigorie Palama și oficializarea isihasmului	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică
13. Sfântul Nicolae Velimirovici, model de povățuitor duhovnicesc	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog,</i>	1 oră fizică

	<i>analize, studii de caz</i>	
14. Paternitatea duhovnicească la Sfântul Siluan Athonitul	<i>prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz</i>	1 oră fizică

Bibliografie

01. *** *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. 1-12, traducere din grecește, introducere și note de Dumitru STĂNILOAE, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1947- 1991 sau alte ediții ulterioare.
02. *** *Patericul Mare*, traducere, introducere. și note de Constantin COMAN, București, Editura Bizantină, 2015.
03. HAUSHERR, Irenée, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, traducere de Mihai VLADIMIRESCU, prefață de KALLISTOS al DIOKLEII, postfață de Tomáš ŠPIDLÍK S.J., Sibiu, Editura Deisis, 1999, ediția a II-a, 2012.
04. LĂMENI, Daniel, *Tradiția paternității duhovnicești în spiritualitatea creștină răsăriteană*, Alba-Iulia, Editura Reîntregirea, 2012.
05. NELLAS, Panayotis, *Omul-animat îndumnezeit. Pentru o antropologie ortodoxă*, studiu introductiv și traducere Ioan I. ICĂ jr., Sibiu, Editura Deisis, 1994.
06. PALADIE, *Istoria lausiacă*, introducere, traducere și note de Dumitru STĂNILOAE, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.
07. SAHAROV, Sofronie, *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul*, traducere de Ioan ICĂ, Sibiu, Editura Deisis, 1999, ediția a II-a, 2004.
08. Sfântul IOAN CASIAN, *Convorbiri duhovnicești*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004.
09. ŠPIDLÍK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin. Manual sistematic*, vol. I, traducere și prezentare: Ioan I. ICĂ jr, cuvânt înainte P. Marko I. RUPNIK S.J., Sibiu, Editura Deisis, 1997.
10. STĂNILOAE, Dumitru, *Ascetica și Mistica Bisericii Ortodoxe*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2002.
11. STERK, Andrea, *Monahul-episcop în Antichitatea târzie. Renunțând la lume, dar totuși conducând Biserica*, traducere de Dragoș DĂSCĂ, ediție îngrijită de Vasile BÎRZU, Sibiu, Editura Ecclesiast, 2012.

* *temele de curs și seminar/laborator trebuie să acopere în întregime obiectivele specifice formulate la secțiunea 7.2.*

* *temele abordate la curs și cele de la seminar pot fi proiectate atât în relație de complementaritate, cât și/sau în relație de aprofundare a tematicii.*

* *este recomandabil ca elaborarea fișei disciplinei să fie făcută în echipă de către titularul de curs și cel de seminar/laborator, eventual de către toți titularii aceleiași discipline, acolo unde mai multe persoane predau aceeași disciplină.*

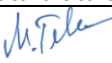

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptările reprezentanților comunității, ale asociațiilor profesionale și ale angajatorilor

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Examen scris</i>	70%
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Lucrări de seminar</i>	30%

Notarea cu minim 5 a evaluării finale (cu pondere de 70% în nota finală), în cadrul sesiunii, precum și cu minim 5 a activității de seminar, din cursul semestrului (cu pondere de 30%).

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
21.09.2024	Marius TELEA	Călin-Alexandru CIUCURESCU
Data avizării în Departament	Semnătura titular de curs	Semnătura titular de seminar
23.09.2024		
Director de Departament		
		
Pr. Conf. univ. dr. Lucian D. COLDA		